

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

AİLE VE TÜKETİCİ HİZMETLERİ

762SHD004

AİLE OLMA

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
  - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
  - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KARŞI CİNSLE ARKADAŞLIK İLİŞKİSİ	3
1.1. Evlilik Öncesi Arkadaşlık	3
1.2. Evlilik Öncesi Arkadaşlığın Eş Seçimine Etkisi	4
1.3. Evlilik Öncesi Arkadaşlık İlkeleri ve Önemi	5
1.4. Evlilik Öncesi Arkadaşlıkta Gözlem ve Tartışma Konuları.....	8
UYGULAMA FAALİYETİ	10
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	11
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	12
2. EVLİLİKTE EŞ SEÇME	12
2.1. Eş Seçme Kuramları.....	12
2.2. Ülkemizdeki Eş Seçimi Yaklaşımları	14
2.2.1. Geleneksel Eş Seçme Yaklaşımı	14
2.2.2. Tanışıp Anlaşarak Evlenme Yaklaşımı.....	14
2.3. Eş Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar	15
2.3.1. Sosyoekonomik Farklılıklar.....	15
2.3.2. Eğitim Düzeyindeki Farklılıklar	15
2.3.3. Din Farklılıkları	15
2.3.4. Ulusal Farklılıklar.....	16
2.3.5. Yaş Farklılıkları.....	16
2.3.6. Akraba Evlilikleri	16
2.4. Eş Seçiminde İstenmeyen Kişilik Özellikleri	16
2.4.1. Aşırı Bağımlı Kişiler.....	17
2.4.2. Kararsızlar	17
2.4.3. Evlilikten Korkanlar	17
2.4.4. Paylaşma Duygusundan Yoksun Kişiler.....	18
2.4.5. Aşırı Üstünlük İsteği Olanlar	18
2.4.6. İşini Her Şeyden Üstün Tutan Kişiler	18
2.4.7. Diğer Kişiler	19
2.5. Evliliği Geciktiren Kişilik Özellikleri.....	19
2.5.1. Aşırı Çaba Gösteren Aceleci Tipler.....	19
2.5.2. Sürekli Reddeden Tipler	19
2.5.3. Evliliğin Mesleki Başarısına Engel Olacağına İnananlar	19
2.5.4. Ailelerinin Evlilikle İlgili Olumsuz Tutumuyla Karşılaşanlar.....	19
2.5.5. Evlilik Hakkında Olumsuz Görüşe Sahip Olan Kişiler	20
2.5.6. Ekonomik Sorumluluğu Fazla Olan Kişiler.....	20
2.5.7. Yüksek Eğitim ve Ekonomik Düzeyde Olanakları Olanlar	21
2.5.8. Sağlıkla İlgili Sorunları Olan Kişiler	21
2.5.9. Belirli Meslek Mensuplarını Seçmek İsteyen Kişiler	21
2.5.10. Yaşı İlerlemiş Kişiler	22
2.5.11. Geçmişin Etkisinden Kurtulamayan Kişiler	22
2.5.12. Gerçekçi Olmayan Görüşleri Benimseyen Kişiler.....	22
2.5.13. Suçluluk Duygusuna Kapılan Kişiler	22

2.6. Evlilik Zamanının Saptanması	22
2.6.1. Kronolojik Olgunluk.....	22
2.6.2. Fiziksel Olgunluk	23
2.6.3. Ekonomik Olgunluk.....	23
2.6.4. Törel Olgunluk	23
2.6.5. Sosyal Olgunluk	24
2.6.6. Duygusal Olgunluk.....	24
2.6.7. Askerlik Durumu	25
UYGULAMA FAALİYETİ	26
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	28
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	29
3. EVLİLİK DÖNEMLERİ.....	29
3.1. Nişanlılık.....	29
3.1.1. Nişanlılık Döneminin İşlevleri	30
3.1.2. Nişanlılık Süresi	31
3.2. Evlenme Töreni ve Balayı.....	31
3.2.1. Evlenmenin Yasal Yönü	31
3.2.2. Evlenme Töreninin Planlanması.....	32
3.2.3. Balayı.....	33
3.3. Evlilikte Uyum ve Dayanışma	35
3.3.1. Evlilikte Uyum	35
3.3.2. Evlilikteki İhtiyaçların Uyuma Etkisi.....	35
3.3.3. Evlilikte Uyumsuzluk Nedenleri	36
3.3.4. Evlilikte Dayanışmayı Destekleyen Faktörler	37
3.3.5. Evlilikte Dayanışmayı Engelleyen Faktörler.....	37
3.4. Evlilikte Sorun Yaratan Konular.....	38
3.4.1. Otorite Sorunu	38
3.4.2. Ekonomik Sorunlar.....	38
3.4.3. Cinsel Sorunlar	39
3.4.4. Akraba Sorunları.....	39
3.4.5. Sorumluluk ve İş Bölümü Sorunları	39
3.4.6. Sorunların Çözümü	40
3.5. Evlilikte Bunalım	40
3.5.1. Evlilikte Bunalıma Neden Olan Durumlar	40
3.5.2. Evliliğin Çözülme Nedenleri	41
3.5.3. Boşanma	42
UYGULAMA FAALİYETİ	45
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	47
MODÜL DEĞERLENDİRME	51
CEVAP ANAHTARLARI.....	53
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	55
KAYNAKÇA	56

AÇIKLAMALAR

KOD	762SHD004
ALAN	Aile ve Tüketici Hizmetleri
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Aile Olma
MODÜLÜN TANIMI	Karşı cinsle arkadaşlık ilişkileri kurma, eş seçiminde beklenen özellikleri belirleme, evlilik dönemleri ve özellikleri konularının anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Aile olma sürecinde destek olmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam ve koşullar sağlandığında aile olma sürecinde doğru destek olabileceksiniz. Amaçlar 1. Evlilik öncesi karşı cinsle arkadaşlık etmenin evlilik kararına etkilerini inceleyebileceksiniz. 2. Eş seçimini etkileyen etmenleri inceleyebileceksiniz. 3. Evlilik dönemlerini inceleyebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, çevre, aile, bireysel öğrenme ortamı Donanım: İnternet, tahta, defter, kalem, konular ile ilgili değişik kitaplar
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bireyler, duygularını sosyal ilişki hâlindeyken fark ederler. Değişik davranış biçimlerini, yaşadıkları olaylara uygun birer tepki olarak geliştirirler. Karşı cinsle olan ilişkilerinde de diğer insanlarla olan ilişkilerinde olduğu gibi beğenilme, sevme, sevilme, saygı vb. ihtiyaçları vardır.

Evliliği düşünen gençler için arkadaşlık, bir arayış dönemidir. Bu dönem, ideal tipin belirlenmesine yardım ederek bireylere kıyaslama fırsatı vermektedir.

“Hayat arkadaşlığı” olarak tanımlanan evlilik, karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamaya yani her yönüyle yaşamı paylaşmaya karar vermeleridir. Bu önemli kararın isabetli olması, bireylerin hem "kendileri" hem de "birbirini" yeterince tanımalarına bağlıdır.

Bireyler, yaşadıkları toplumun gelenek ve göreneklerine uymakla ve gerekliliklerini de yerine getirmekle yükümlüdürler. Evlilik kararını alma, nişanlanma, evlilik töreninin planlanması gibi heyecan ve mutluluk verici durumların yanı sıra evliliklerin sona ermesinde de bu sosyal etkileşimlerin beklentilerine uymak toplumsal kabul için gerekmektedir.

Modülünüzü başarıyla tamamladığınızda evlilik öncesi arkadaşlık, evlilikte eş seçme ve evlilik dönemleri hakkında bilgiye sahip olacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda gerekli ortam ve koşullar sağlandığında evlilik öncesi karşı cinsle arkadaşlık etmenin evlilik kararına etkilerini inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Arkadaşlık ve duygusal arkadaşlığın benzer ve farklı yönlerini araştırınız.
- Evlilik öncesi arkadaşlığın eş seçimine etkisini araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. KARŞI CİNSLE ARKADAŞLIK İLİŞKİSİ

Arkadaş edinmek ve bu arkadaşlığı uzun ömürlü kılmak, öncelikle arkadaş ve arkadaşlığa saygı duymakla mümkün olur. Evlilik öncesi arkadaşlık, tarafların hem kendilerini hem de birbirini tanıma ve sınamaları için bireylere fırsat veren önemli bir aşamadır.

1.1. Evlilik Öncesi Arkadaşlık

Arkadaşlık bireylere; cinsiyetine, kişiliğine özgü bireysel özelliklerini tanıyarak benzer ve farklı yönlerini inceleme fırsatı verir. Arkadaşlık dönemi, dürüstlüğe dayanan ve bireylerin birbirinin gerçek kimliklerini görmelerini sağlayacak ortam içinde geçmelidir. Buradaki anlamı ile arkadaşlık, karşı cinsten iki kişinin beraberliğidir.

Arkadaşlık süreci bireylerin arkadaşlıklarını "sonlandırma", "sürdürme" ya da "evliliğe karar verme" olasılıkları bulunması nedeniyle önemli bir aşamadır.

Ülkemizde evlilik öncesi arkadaşlıklar, genelde okuyan gençler için ortaöğretimin son yıllarına ve üniversite dönemine denk gelmektedir. Yüksek öğrenime gitmeyenlerde ise askerlik dönemi öncesinde ve sonrasında olmaktadır. Eş seçiminde evlilik öncesi arkadaşlık dönemi, özenle sürdürülmesi ve iyi değerlendirilmesi gereken bir dönemdir. Eş seçmeyi ve evlilik kararına ulaşmayı kolaylaştıran bu sürecin yararı, bireylerin hem "kendini" hem de "karşısındakini" tanımasını sağlamasıdır.

Evlilik öncesi arkadaşlık, mümkün olabildiği ölçüler içinde özgür koşullarda olmalıdır. Baskı altında ve yönlendirilen bir ortamda olan bireyler rahat, açık ve içten

olamaz. Bu koşullarda sürdürülen arkadaşlıklarda bireyler, birbirini gerçek anlamıyla tanıyamazlar.

Resim 1.1: Hem kendini hem de karşıdakini tanıma fırsatı veren arkadaşlık

1.2. Evlilik Öncesi Arkadaşlığın Eş Seçimine Etkisi

Evliliği düşünmeye başlayan bireyler için arkadaşlık, bir "arayış" dönemidir. Bu dönemde bireylerin "ideal eş" tipi şekillenmeye başlar ve bireyler evlenecekleri kişide aradıkları özellikleri, asla evlenmek istemedikleri karakterleri tanımlarlar. Evlilik öncesi yapılacak arkadaşlıklar hem bu "ideal tipin niteliklerinin belirlenmesi" hem de "bulunması" açısından yararlıdır. "İdeal tip" kavramı göreceli bir kavramdır. Herkese uygun ideal bir tip yoktur, ideal tip kişilere göre değişir. Bireyler, ideal tiplerini kendileri oluştururlar. Evlilik öncesi arkadaşlıklara, her ilişkinin evlenme ile sonuçlanmayacağını düşünerek yaklaşmak yaşanabilecek hayal kırıklıklarını engeller.

Resim 1.2: İdeal tipin belirlenmesinde arkadaşlık

1.3. Evlilik Öncesi Arkadaşlık İlkeleri ve Önemi

Bireylerin gerçekçi amaçlar için birbirini tanıması zaman, dikkat ve objektiflik isteyen bir süreçtir. Arkadaşlıkta sabırsızlık gösterip duygusal bir havaya girmek, fiziksel ve cinsel doyum ilişkilerini zamanından önce yaşamak, tarafları arkadaşlığın asıl amacı olan "tanıma" hedefinden uzaklaştırabilir. Evlilik, karşı cinsten iki kişinin paylaşımına ve etkileşimine dayanır. Bu nedenle taraflar, iyi eş nitelikleri yönünden önce kendilerini değerlendirmeli ve tanımalıdır.

Arkadaşlık, evlilik beklentisi veya evlenme sözü ile başlatılmamalıdır. Evlilik beklentisi ile arkadaşlığa başlamak, bireylerin birbirini oldukları gibi tanımlarını engelleyebileceği gibi uyumsuzluk durumundaki ayrılıklar da hayal kırıklığına neden olabilir. Arkadaşlığa "grup arkadaşlığı" şeklinde başlamak, bireyi grup içinde tanımak ve daha sonra arkadaşlığı "özel arkadaşlığa" dönüştürmek doğru karar vermek açısından daha yararlı olabilir.

Eş seçiminin başarıyla gerçekleşmesi için taraflar evlilikten olan beklentilerini, amaçlarını çok iyi saptamalı ve beklenti düzeylerinin gerçekçi olup olmadığını değerlendirmelidirler.

Evlilik öncesi arkadaşlık ilişkileri ölçülü, saygılı, etkili bir iletişim ve etkileşim ortamında yürütülmelidir. İlişkilerin gergin ve duygusal olması tarafların incinmesine, birbirine olan güvenin azalmasına ve olumsuz görüşlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Her arkadaşlık, evlilikle sonuçlanmayacağına göre ilişkilere dikkat ve özen gösterilmesi gerekmektedir.

Resim 1.3: Arkadaşlık ilkelerinin iki farklı yönü

Duygusallık "ilk görüşte âşık olmak ve vurulmak" gibi sözcüklerle ifade edilen, tanıştığı bir kimseye görür görmez bağlanarak kendisi için en uygun kişi olduğuna inanıp hemen karar vermek gibi gerçekçi ve akılcı olmayan davranış eğilimlerini artıran önemli bir etmendir.

Genellikle duygusallığın ağır bastığı evlilik öncesi arkadaşlıklarda birey, uzun süredir birlikte olduğu ve tanıdığını sandığı kişinin evlilikten sonra hızla değiştiğini, gerçek

kimliğinin ortaya çıktığını görerek hayal kırıklığına uğrar. Beğendiği ve bağlandığı kişinin bu kişi olmadığını sonradan fark eder.

"Kadercilik", ilk tanıdığı kişiye bağlanmak ve olumsuzlukları kabullenip "kadere razı olmak" anlamına gelmektedir. Bu, bireylerin eş seçimini olumsuz yönde etkileyen yanlış tutumlardan biridir. Ancak bu durum, eşlerden birinin özveride bulunmasını ve gereksinimlerini baskı altına alıp sessiz kalmasını gerektirdiğinden mutlu ve uyumlu bir evlilik için gerekli olan eşler arası dengeyi bozmaktadır.

Akraba evliliklerinde "genler" yolu ile olumlu ve olumsuz nitelikler atalardan, ana babaya ve onlardan da doğacak çocuklara geçmektedir. Bu nedenle yakın akraba olan eşlerin, benzer genetik özelliklere sahip olması olasılığı oldukça yüksektir. Eşlerde soya özgü olumsuz nitelikler bulunması durumunda, bu özelliklerin akraba evliliklerinde çocuklara geçme olasılığı bulunmaktadır. Bunun yanında, akraba evliliklerinde genlerde var olan olumlu niteliklerin güçlenerek çocuklara geçmesi de söz konusudur. Ancak ana babanın kalıtımsal özellikleri açık seçik bilinemediği için genelde yakın akraba çocuklarının evlenmeleri, doğacak çocukların sağlığı açısından sakıncalı görülmektedir.

Arkadaşlık, bağlılık, sağduyu, umut ve beklentilere saygı, insanları olduğu gibi kabullenme, her iki cinsten arkadaş edinmenin yararları etkinliklere katılma ve planlamayı gerektirir. Bu koşulların sağlanmasında arkadaşlığın vazgeçilmez öğeleri önemli rol oynar.

➤ Sevgi

Bireylerin en önemli ihtiyaçlarından biri olarak kabul edilir. İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu olarak tanımlanır. Sevgi taraflara her şeyden önce güven, rahatlık ve huzur verir. Bireylerin başkalarına karşılık beklemeden yardım etme, iyilik yapma, yararlı olma, hoş olmayan ya da istenmeyen yönleri görmezlikten gelme gibi duygu ve düşüncelerinin altında hissettikleri sevgi vardır.

Resim 1.4: İnsanın en önemli ihtiyaçlarından biri sevgi

➤ Dürüstlük

Dürüstlük, gerçek hislerimizi ifade edebilmektir. Bunun için önce duygularımızın farkında olmamız gerekir. Kendini iyi tanımak ve beklentilerin farkında olmak, karşıdaki bireyden beklentileri iyi değerlendirmeye yardımcı olur. İkili ilişkilerde kişi, ilk önce kendine karşı dürüst olmalıdır.

➤ Saygı

Her insan takdir edilme, farkına varılma ve saygı görme ihtiyacı hisseder. İlişkilerde saygı bekleminin temelinde, insanın kendine duyduğu saygı vardır. Bu temele dayanan birliktelikler, sağlıklı ve uzun ömürlü olur.

Resim 1.5: Tanıma ve onura layık bulma insana verilebilecek en önemli armağan

➤ Güven duyma

Normal yaşamında ihtiyaçları sürekli ve düzenli olarak karşılanan birey, çevresine daha kolay güvenir. Güven duygusu, arkadaşlık ilişkilerinde yaşanan paylaşımları artırırken ilişkilerin süreklilik kazanmasına da yön verir.

➤ Fedakârlık

Başkasının iyiliği için kendi çıkarlarından özveride bulunmaktır. İlişkilerde fedakâr olmak, bireylerin karşılıklı etkileşiminde saygı ve sevginin ifadesidir.

Resim 1.6: Büyük duygusal etkileşimin sağlanmasında etkili olan küçük fedakârlıklar

➤ Empati

Bir iletişim becerisidir. Bu beceri, kişileri başkalarının istek ve ihtiyaçlarını anlamaya yönlmesi bakımından yararlıdır.

Resim 1.7: Karşılıklı etkileşimde empati

1.4. Evlilik Öncesi Arkadaşlıkta Gözlem ve Tartışma Konuları

Mutlu bir evlilik için eş adaylarının birbirini tanımaları, aralarındaki farklılık ve benzerlikleri ayırt edebilmeleri önemlidir. Bu sürecin yararlı olması ve bireylere katkı sağlaması açısından bazı gözlemlerin ve tartışma konularının açıklıkla dile getirilmesi, sağlıklı evliliklerin oluşması için gereklidir.

Resim 1.8: Eş adaylarının farklılık ve benzerliklerini ayırt edebilmeleri

- Evlilik öncesi gözlemlenmesi ve yanıt aranmasında yarar görülen konular
  - Alışkanlıklarda dengeli bir benzerlik var mı?
  - Geleceğe yönelik amaçlarda benzerlik var mı?
  - Amaçlara ulaşma yolu ve çabalarda benzerlik var mı?
  - Ailelerin birbirine benzeyen ve ayrılan yönleri nelerdir?
  - Ailelerin evliliğe bakış açısında benzerlik var mı?
  - Ailelerin evliliğe katkı getirici ve engelleyici yönleri nelerdir?
  - Çatışmaya neden olabilecek sorunlara çözüm yolu önermekte iki tarafında çabası var mı?
  - Kurulacak ailenin ekonomik kaynaklarının durumu ve kullanılması konusunda fikir birliği var mı?
  - Aile bütçesini harcama biçimi ve paranın yönetimi konusunda fikir birliği var mı?
  - Çocuk yapma zamanı, çocukların genel ve dini eğitimleri konusunda fikir birliği var mı?
  - Sosyoekonomik durum ve eğitim düzeyi yönünden dengeli bir benzerlik var mı?
  - Bireyler, sosyal ve duygusal olgunluk yönünden birbirine uygun mu?
  - Ailede kadın erkek rolleri hususundaki düşünceler uyuyor mu?

Bireylerin vereceği yanıtlar bireysel, toplumsal, kültürel ve sosyal değerler yönünden tercihlerini; geleceğe yönelik düşüncelerini, çevre ve aile içi ilişkilere yönelik değer yargılarını ortaya koymasına yardım ederek birbirini tanımalarını sağlar. Mutlu ve dengeli bir evlilik için bu konulardaki "benzerlik" oranı, evlenilmeyi düşünülen bireylerin uygunluğu sorusuna verilecek cevabı kolaylaştırmaktadır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Arkadaşlık öğelerini ve rollerini vurgulayan bir pano hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Arkadaşlık öğelerinin neler olduğunu araştırınız.	➤ Yazılı ve görsel basından faydalanınız. ➤ Çevrenizden görüş alınız.
➤ Size göre önem sırasını belirleyiniz.	➤ Yaptığınız araştırmaların bilgilerinden yararlanınız.
➤ Güzel sözler araştırarak vurgularınızı destekleyiniz.	➤ İlgili kitap, dergi, broşür vb. yayınlardan faydalanınız. ➤ Seçtiğiniz sözleri, kendi el yazınızla okunaklı ve değişik yazı karakterlerini kullanarak yazınız.
➤ Yazılar ile ilgili resimleri belirleyiniz.	➤ Yazılarınızla ilişkilendireceğiniz resimleri görsel kaynaklardan seçiniz. ➤ Vurgulamak istediğiniz öğe ile ilgili zıt konulu resimlerle dikkat çekebilirsiniz.
➤ Kendi duygularınızı ifade eden resim, yazı veya şiir yazınız.	➤ Öğelerin sizin için anlamlarını ifade eden yönleriyle ilgili duygularınızı belirtebilirsiniz.
➤ Kullanacağınız araç gereçleri temin ediniz.	➤ Elinizdeki artık materyallerden yararlanınız. ➤ Okunmuş dergi, gazete ve mecmualardan yararlanınız.
➤ Öncelikle vurgulamak istediğiniz öğeyi tablonun en dikkat çekici yerine yerleştiriniz.	➤ Öğenin sizin için önceliği ifade ettiğini dikkate alınız.
➤ Her öğe ile ilgili destekleyicileri yanına yerleştiriniz.	➤ Resim, yazı, güzel sözler ve kendi duygularınızı ifade eden materyallerden yararlanınız.
➤ Vurgulamak istediğiniz konu ile ilişkilendirerek başlık yazınız.	➤ Anlatmak istediğinizin dikkat çekmesi için uyumlu veya zıt ifadeleri tercih ediniz.
➤ Panonuzu asınız.	➤ Herkes tarafından rahatlıkla fark edilecek bir yer seçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. (...) Evlilik öncesi arkadaşlık, bireylerin hem kendilerini hem de birbirini tanımalarına fırsat veren bir aşamadır.
2. (...) Evlilik öncesi arkadaşlıklarda, her ilişkinin evlenme ile sonuçlanmayacağını düşünmek bireyleri olumsuz yönde etkilemektedir.
3. (...) Bireylerin gerçekçi amaçlar için birbirini tanınması zaman, dikkat ve objektiflik istemeyen bir süreçtir.
4. (...) Sevgi taraflara güven, huzur ve rahatlık vermek için gereklidir.
5. (...) Kendimizi iyi tanımak ve beklentilerimizin farkında olmak, karşımızdaki bireyden beklentilerimizi iyi değerlendirmemize yardımcı eder.
6. (...) İkili ilişkilerde kişi ilk önce kendine karşı dürüst olmalıdır.
7. (...) Her insanın takdir edilme, farkına varılma ve saygı görme ihtiyacı vardır.
8. (...) Normal yaşamında ihtiyaçların düzenli olarak karşılanması, bireylerde güven duygusunun geç oluşmasını sağlar.
9. (...) İlişkilerde fedakârlık, bireylerin karşılıklı etkileşiminde saygı ve sevginin sonucunda oluşan beklentidir.
10. (...) Eş adaylarının benzer ve farklılıklarını ayırt etmeleri önemlidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda gerekli ortam ve koşullar sağlandığında eş seçimini etkileyen etmenleri inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Eş seçme kuramlarının neler olduğunu araştırınız.
- Ülkemizdeki eş seçimi yaklaşımlarını araştırınız.
- Evliliği geciktiren kişilik özelliklerini araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. EVLİLİKTE EŞ SEÇME

Eş seçimi, insan yaşamındaki en önemli kararlardan biridir. Kişinin geri kalan yaşamı, vereceği kararla birlikte birçok yönden olumlu veya olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Nasıl bir yaşam sürdüreceğine ve hatta kimden çocuk sahibi olup kiminle birlikte çocuk yetiştireceğine karar vermiş olmaktadır.

2.1. Eş Seçme Kuramları

Sosyal sınıf, statü, eğitim düzeyi, inançlar, yaşam biçimi, aile kökenleri gibi birçok toplumsal faktör bireylerin eş seçme ve eşe ilişkin nitelikleri konusunda düşünce tercihlerini şartlandırmakta ve eş seçimini yönlendirmektedir. Oluşan şartlar, eş seçimi kuram yaklaşımlarına da açıklık getirmektedir.

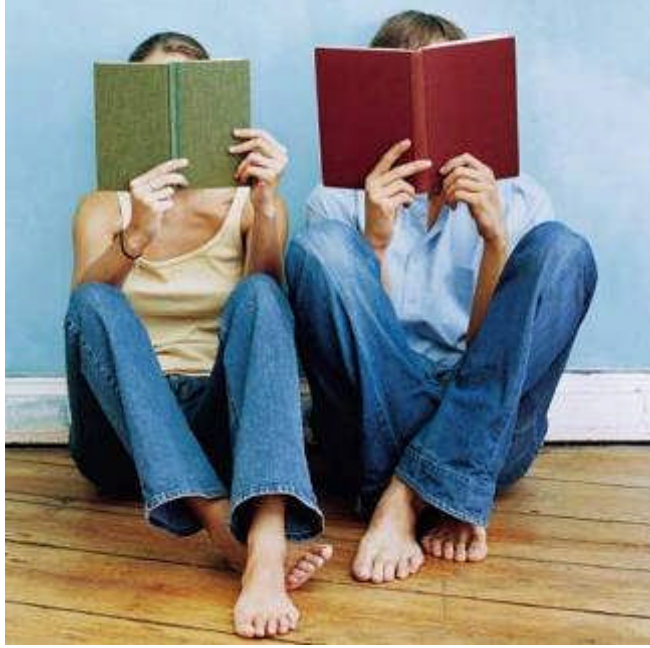
➤ Eş seçmede ortak özellikler kuramı

“Eş seçmede ortak özellikler” görüşüne göre evlenecek kişilerin benzer yönlerinin çok olmasının, evlilikte başarı şansını arttıracığına inanılmaktadır. Buna göre eş seçerken tarafların özellikle kendisine benzeyen kişileri seçmesi gerekmektedir. Bu tür evlilikte ekonomik durum, dini inanç, ırk, eğitim, yaş, sosyal değerler açısından eşlerin önemli ölçüde birbirine yakın ve benzer olmaları istenmektedir.

➤ Eş seçmede zıt özellikler kuramı

Eş seçiminde, bireylerin kendilerinde olmayan niteliklere sahip olan kişileri seçmelerinin evlilik başarısını artıracığına inanılmaktadır. Eş seçiminde tarafların birbirine zıt özelliklere sahip olmalarının yararlı ve geçerli olacağı, nitelikleri zıt olan çiftlerin bir

araya gelmesi durumunda konuşulan konu ve yaşamların da çeşitlilik ve zenginlik kazanacağı belirtilmektedir.

Resim 2.1: Seçmek ve karar vermek bir süreç

➤ **Birbirini tamamlayan gereksinimler kuramı**

Birbirini tamamlayan gereksinimler kuramı, eş seçiminde bireysel gereksinimlerin doyumunun önemli olduğunu, benzeyen ve birbirini tamamlayan özellikleri olan eşleri başarıya götüreceğini belirtmektedir. Bireylerin temel gereksinimlerinin birbirinden farklı ve bazı gereksinimlerin de diğerlerinden daha önemli olduğunu belirtmektedir. Cinsiyete göre bazı gereksinimlerin erkekler, bazılarının ise kadınlar için daha önemli olduğuna işaret etmekte; kişilerin birbirine "benzeyen" ve birbirini "tamamlayan" gereksinimler nedeniyle karşılıklı olarak birbirinden hoşlandıklarını vurgulamaktadır.

➤ **Uyaran-değer-rol kuramı**

"Uyaran dönemi" kadın ve erkeğin ilk tanıştığı, birbirini gördüğü ve ilk izlenimlerin alındığı dönemdir. Başlangıç değerlendirmeleri tarafların dış görünüşü, sosyal ve zihinsel özelliklerine göre yapılır. Eğer ilk izlenim iyi ise ikinci dönem olan "değerlerin karşılaştırılması" dönemine geçilir. Bu dönem kişilerin ilgi, tutum, inanç ve gereksinimlerinin birbirine uygunluğunun belirlendiği ve "sözel" olarak ifade edildiği bir dönemdir. Son dönem veya "rol dönemi" esnasında eşler, evlilikte ve birliktelikte "birbirini tamamlayıcı" veya "birbirine uyan rollerinin" olup olmadığını test edip denerler ve bir sonuca ulaşırlar.

2.2. Ülkemizdeki Eş Seçimi Yaklaşımları

Ülkemizde "eş seçimi" konusunda iki temel yaklaşım vardır. Birinci yaklaşımda gençler, kendi aralarında anlaşıp müstakbel eşlerini belirledikten sonra ailelerinin onayına sunmaktadır. İkinci yaklaşımda ise aileler, çocukları adına eşleri seçmektedir.

2.2.1. Geleneksel Eş Seçme Yaklaşımı

Görücü usulü olarak da bilinen bu yöntemde görücü grubu, kızları bulunan uygun evleri ziyaret ederek bilgi toplar. Görücülükte hamaratlık, saygı, ailenin geçmişi ve sosyoekonomik özelliklere dikkat edilerek gelin adayı ya da adayları belirlenmektedir. Daha sonra bu aday veya adaylar yakın takibe alınarak becerileri, terbiyeli ve saygılı oluşları, evlerine ve törelerine bağlılıkları, evlenmeye olan istekleri gibi özellikleri bakımından izlenmektedir.

Aile, oğulları için eş seçimini yapıp karara vardıldıktan sonra erkek evinin evlenme isteğini açıkça kız evine iletme üzere "dünürcü" adı verilen kadın ve erkeklerden oluşan bir grup, önceden kararlaştırılan bir gün ve saatte kız evine gider. Kız ve erkeğin de onayı alınıp evlilik birlikteliği için ilk adım atılarak söz kesilir.

Söz kesmek, geleneklere göre iki aile arasında evlilik ilişkisini başlatan "sözlü bir anlaşma" ve bu ilişkinin topluma ilan edilmesi geleneğidir.

Resim 2.2: Evlilik birlikteliğine atılan ilk adım olan söz

2.2.2. Tanışıp Anlaşarak Evlenme Yaklaşımı

Toplumdaki hızlı değişim ile birlikte geleneksel evlenme yöntemi olan görücü usulü, yerini "tanışarak evlenmeye" bırakmaktadır. Tanışarak evlenme, görücü usulünün birçok sakıncasını giderse de yeni başka sakıncaları beraberinde getirmiştir. Bu yaklaşımda bireyler, çeşitli ortamlarda etkilendikleri kişilerle duygusal arkadaşlık kurup evlilik birliği oluşturma kararı alırlar. Bu kararların işleme süreci ailelerinin yaşadığı sosyal çevre, gelenek ve görenekler, ekonomik ve kültürel değerlere göre farklılık gösterebilir. Bu karar, ailelere duyurulur ve ailelerin onayları alınır. Daha sonra devam eden süreç, geleneksel eş seçme yaklaşımı ile genellikle aynıdır.

2.3. Eş Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar

Uyumlu beraberliklerin hayatı kolaylaştıracağı, güzelleştireceği ve zenginleştireceği söylenebilir.

2.3.1. Sosyoekonomik Farklılıklar

Her birey, içinde doğup büyüdüğü ve geliştiği sosyoekonomik koşulların bir ürünüdür. Farklı sosyoekonomik gruplar, para ve kültürel konularda farklı görüşlere sahip olur. Evlilik kararı alan çiftlerin sosyoekonomik düzeyleri birbirine ne kadar yakın olursa sorunların çözümü de o derece kolay olmaktadır.

Resim 2.3: Sosyoekonomik düzeyin yaşam biçiminde etkili olması

2.3.2. Eğitim Düzeyindeki Farklılıklar

Evlilikte eşler arasındaki eğitim farkı bireylerin olaylara bakışları, değerleri, zevkleri, idealleri, hayattan beklentileri vb.nin farklı olmasında önemli rol oynamaktadır. Bu farklılıklar eşlerin birçok konuda iletişim kurmalarını, ortak karar vermelerini zorlaştırabilir.

Eşler arasındaki eğitim farkının azaltılması için eğitim düzeyi yüksek eş, diğerinin eğitimi için gerekli çabayı göstermeli ve uygun fırsatlar yaratmalıdır.

2.3.3. Din Farklılıkları

Dinlerin birbirinden farklı öğretileri vardır. Bundan dolayı farklı dinlere mensup eşlerin de yaşayış biçimleri farklı olabilir. Dinleri farklı eşlerin tutumları, standartları, yeme, içme ve eğlenme alışkanlıkları, okudukları eserler, hafta tatili günleri farklı olacağından sorunlar yaşanabilir. Bu tip evliliklerde özellikle çocukların yetiştirilmesinde ve eğitiminde yaşanan sorunlar, evlilik birliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

2.3.4. Ulusal Farklılıklar

Toplumlardaki gelenekler, örf ve adetler, değer sistemi ve kurallar kişilerin davranışlarını belirleyen temel etkenlerdir. Evlenme çağına gelmiş bireylerin davranışları, bu etkenlere göre biçimlenip belirginleşeceği için ayrı uluslardan iki kişinin evlilik kararı öncesinde her konuyu açıkça konuşması, mutluluğu olumlu yönde etkiler.

Resim 2.4: Eş seçiminde önemli olan kültürel farklılıklar

2.3.5. Yaş Farklılıkları

Genellikle erkeğin kadından 2–3 yaş büyük olması normal kabul edilir. Ancak günümüzde aile yapısı, eğitim, toplumsal yaşamdaki değişme ve gelişmelere paralel olarak farklı durumlar da görülebilmektedir. Bireyler arasındaki yaş farkı arttıkça ortak arkadaş edinme, ilgiler, zevkler, eğlence anlayışları, olaylara bakış açısı kazandırma, beklentiler vb. durumlarda farklılıklar artmaktadır.

2.3.6. Akraba Evlilikleri

Yakın akrabaların evlenmesini engelleyici nedenler arasında genetik faktörler önemli bir yer tutmaktadır. Diğer yandan eşler arasında çıkacak herhangi bir anlaşmazlık durumunda problemlerin, bireylerin anne ve babalarına yansıma olasılığı daha yüksektir. Bu durum, problemlerin büyüyerek değişik ve çözümlü güç boyutlara gelmesine neden olabilir.

2.4. Eş Seçiminde İstenmeyen Kişilik Özellikleri

Kişilik özellikleri bireyin yaşam biçimini oluşturan, başarı ya da başarısızlığında etkili olan bir faktördür.

2.4.1. Aşırı Bağımlı Kişiler

Evlilik için uygun olmayan kişilik bozukluklarının başında, aşırı bağımlı kişiler gelmektedir. Bunlara iki cinse mensup bireylerde rastlanılıyorsa da erkeklerde aşırı bağımlı tipler, evlilik için tehlike kaynağı olmaktadır. Bağımlılık, erkeğin kendi ailesine özellikle annesine aşırı düşkünlük, onun isteği dışında hiçbir şey yapmama gibi bağımsızlık kazanamamış kimselerin gösterdiği davranış şeklidir.

2.4.2. Kararsızlar

Bu grupta yer alan kişiler güvensiz, aşırı kuşkulu, ihtiyaçlarının giderileceğine inanamayan, kısa sürede ilişkilerinden usanan özellik gösterirler. İkili ilişkilerde karşısındaki bireye beklediği huzuru, sevgiyi ve bağlılığı veremezler.

Resim 2.5: Eş seçiminde kararsızlık

2.4.3. Evlilikten Korkanlar

İstenmedik kişilik özelliklerinden birisi de evlilik hakkında gelişmiş ve bilinçaltında oluşturulmuş korku duygusudur. Bu kişilik özelliğindeki bireylere her iki cinste de rastlanır. Bu duyguyu taşıyanlar, gerçekleri saklamayı başarabilirler. Zamanla kendileri de korkmadıklarına inandıklarında yaşadıkları birlikteliklerde durum, çözümü zor bir probleme dönüşebilir.

Resim 2.6: Karar vermeyi olumsuz yönde etkileyen etmenlerden birisi de evlilikten korkmak

2.4.4. Paylaşma Duygusundan Yoksun Kişiler

Bu kişilik özelliğindeki bireyler aşırı övülmüş, şımartılmış, daima iltifat edilmiş olduğu için kendine dönük, bencil ve çocuksu davranışlar gösterirler. Sadece almasını öğrendikleri için asla paylaşmayı ve vermeyi bilmezler.

2.4.5. Aşırı Üstünlük İsteği Olanlar

Herkesle kendisini yarış hâlinde gören ve herkesten daha başarılı olması gerektiğine inanan tiplerdir. Bu tipler iş hayatında başarılı, evlilikte ise başarısızdır. Çünkü evlilik yaşamı yarışmayı değil, uyuşmayı ve iş birliğini ön plana alır.

2.4.6. İşini Her Şeyden Üstün Tutan Kişiler

Evlilik için uygun olmayan bir başka kişilik tipi ise işinden başka şey düşünmeyen, sürekli çalışmak zorunda olan ya da öyle olduğunu öne sürenlerdir. Bu durumda bireyler birbirini görebilmek için fırsatlar yaratmakta zorlanırlar, dengesiz bir yaşam evlilik ilişkilerini zora sokar.

Resim 2.7: Dengesiz yaşamların evliliğin birliğini zedelemesi

2.4.7. Diğer Kişiler

Davranışlarında aşırı olanlar, insan ilişkilerinin ve evliliğin temeli olan dengeli ilişkiler kuramadıklarından bu tür birliktelikler, onlar için büyük özveri ister (alkolikler, uyuşturucu madde bağımlıları, cinsel tercihleri farklı olanlar vb.).

2.5. Evliliği Geciktiren Kişilik Özellikleri

Bazı kişiler, evlilik için gerekli özelliklere sahip olmalarına karşın kolay kolay evlilik kararı alamazlar. Bunu çeşitli nedenlere bağlamak mümkündür. Evlilik kararı almayı engelleyen bazı kişilik özellikleri vardır.

2.5.1. Aşırı Çaba Gösteren Aceleci Tipler

Geçmişte karşılaştıkları ve zamanla kendilerini hatalı buldukları başarısız denemeleri olan bireyler, böyle hareket etmektedirler. Evlenme şanslarını, genellikle gösterdikleri gereksiz çabalarla kısıtlanırlar ve büyük olasılıkla da evlenemezler.

2.5.2. Sürekli Reddeden Tipler

Evlenebilecek yaşlarda aldıkları teklifleri, sürekli ve kasıtlı olarak reddeden bireyler yaşlarının ilerlemekte olduğunu fark edince telaşlanırlar. Genellikle evlenmek istediklerini, her fırsatta ve her yerde sık sık dile getirirler.

2.5.3. Evliliğin Mesleki Başarısına Engel Olacağına İnananlar

Evlenmenin meslek sahibi olmaya, eşin ise mesleki başarıyı engelleyeceğine inananlar; mesleki ve sosyal statüye aşırı değer bağlayanlar evliliği uzun süre ertelerler. Bu şartlar sağlandığında çevrelerinde istedikleri özellikteki kişilerin sayısı azalınca yalnız kalırlar.

2.5.4. Ailelerinin Evlilikle İlgili Olumsuz Tutumuyla Karşılaşanlar

Genellikle anne ve babaların, çocuklarına kimseyi eş değer görmedikleri ya da kendilerinin yaptıkları başarısız evliliklerden çocuklarını koruma durumudur.

Resim 2.8: Evlilik kararında anne babanın rolü

2.5.5. Evlilik Hakkında Olumsuz Görüşe Sahip Olan Kişiler

Bazı bireyler, yetiştikleri ailenin evlilikle ilgili etkileri sonucu olumsuz tutumlar geliştirirler. Anlaşılmayan, sürekli tartışılan ve kavga edilen ortamda yaşayan bireyler için evlilikle geçimsizlik eş anlam kazanır.

2.5.6. Ekonomik Sorumluluğu Fazla Olan Kişiler

Ailesine ve yakınlarına karşı ekonomik sorumlulukları bulunan ve bu duruma aşırı değer veren bireyler, eşlerini ve ileride olabilecek çocuklarını idare edemeyecekleri endişesiyle evlilik kararı alamazlar.

Resim 2.9: Karar vermeyi etkileyen endişeler

2.5.10. Yaşı İlerlemiş Kişiler

Yaşın ilerlemesiyle beklentilerin değişmesi, evlilik kararı almayı olumsuz yönde etkilemektedir.

2.5.11. Geçmişin Etkisinden Kurtulamayan Kişiler

Bazı bireyler, geçmişte âşık oldukları kimseyi her türlü kusurdan uzak bir kişiliğe dönüştürür ve başkasının onun yerini alabileceğine inanamaz. Evlilik için bütün olanakları reddeder.

Resim 2.12: Evlilik kararını etkileyen geçmişin izleri

2.5.12. Gerçekçi Olmayan Görüşleri Benimseyen Kişiler

Mükemmeliyetçi ve ideal eş beklentisi içinde olan bireyler, bu grupta yer alır.

2.5.13. Suçluluk Duygusuna Kapılan Kişiler

Geçmişlerinde yer alan ve çözümleyemedikleri olaylardan dolayı suçluluk duygusuna kapılan bireyler, evlenmeyi reddederler.

2.6. Evlilik Zamanının Saptanması

Bireylerin evlenmesi için çeşitli yönlerden olgunluğa erişmesi, kendisine ve çevresine yetebilecek düzeye gelmesi gerekmektedir. Evlenme olgunluğu, bireyin evlilik hayatının gereklerini yerine getirebilecek düzeye erişmesini ifade eder. Evlilik zamanının saptanmasında mutluluğu hazırlayıcı ön koşullar olarak bu olgunluklardan yararlanılması gerekmektedir.

2.6.1. Kronolojik Olgunluk

Bireyin doğumu ile başlayan ve yıllarla sınırları çizilen “yaş” ile ilgili olgunluktur. Yaşanan her yıl, bireyin hayatında yeni yaşamlar yoluyla elde edilen bilgi ve beceri demektir. Erken yaşlarda yapılan evliliklerde henüz bireylerin zevkleri, idealleri, standartları ve evlilikten beklentileri şekillenmediği için yaşam felsefeleri ve değer yargılarında ileriki yıllarda değişiklikler olabilmektedir. Bu durum da evlilikte uyum sağlama sürecini olumsuz yönde etkilemektedir.

Resim 2.13: Kronolojik olgunluk (bireyin takvim yaşının evlilik için uygun olması)

2.6.2. Fiziksel Olgunluk

Bireylerin, evliliğin gerektirdiği iş yapabilme gücünü kazanması için vücut kasları, kemikleri ve diğer bütün vücut sistemlerinin gelişmesi gerekir. Fiziksel olgunluk, aynı zamanda çocuk yapabilir duruma gelmektir.

Resim 2.14: Tek başına evlilikte yeterli olmayan fiziksel olgunluk

2.6.3. Ekonomik Olgunluk

Günün koşullarında geçerli olan bir mesleğin eğitimini almış, kendisinin ve sorumluluğunu taşıyacağı kişilerin ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir gelire sahip, ekonomik güvenlik için gerekli tasarruf ve yatırımları yapabilme yeterliliğini kazanmış bireyler, genel anlamda ekonomik olgunluğa erişmiş kabul edilmektedir.

2.6.4. Törel Olgunluk

Bireyin, içinde yaşadığı kültürün gelenek ve göreneklerini benimseyerek birikimlerini gelecek nesillere aktarabilecek olgunluğa gelmesidir. Kültürel mirasın genç nesillere aktarılması için gerekli güveni verir.

Resim 2.15: Bireylere cinsiyetlerine göre sorumluluklar yükleyen törel olgunluk

2.6.5. Sosyal Olgunluk

Bireylerin toplum kurallarını bilmesi ve bu kuralları uygulaması, toplumun diğer bireyleri ile uyumlu yaşamak için yeni fikir ve düşünceler üretmesi sosyal olgunluğu gerektirir. Bireyin çevresi ile olan ilişkilerini kapsar.

2.6.6. Duygusal Olgunluk

Duygusal davranmamak ve ön yargılara göre hareket etmemek, bu olgunluğa ulaşmış olmanın işaretidir. Bu olgunluğa erişmiş olan bireyler kolay kolay cesaretlerini yitirmez, umutsuzluğa kapılmaz, soğukkanlı davranır ve olaylar karşısında saldırgan bir tutum göstermezler.

Resim 2.16: Evliliği güçlü, ilişkileri dengeli ve uyumlu kılan duygusal olgunluk

2.6.7. Askerlik Durumu

Ülkemizde olgunlaşmakta olan erkekler için belirli bir süre askerlik yapmak yasal bir yükümlülüktür. Bu dönem, genellikle erkeğin evlenebilecek olgunluğa eriştiği zamana rastlar. Evlilik kararını almak için bu sürecin tamamlanmış olması, evlilik için gerekli şartların tamamlanması açısından önemlidir.

Resim 2.17: Ülkemizde askerlik yapmakla yükümlü olan gençler

UYGULAMA FAALİYETİ

Kişilik özellikleri bireyin yaşam biçimini oluşturan, başarı ya da başarısızlığında etkili olan bir faktördür. Kelime avı tekniğini kullanarak evlilikte eş seçiminde istenmeyen kişilik özelliklerini gösteren bir bulmaca hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Evlilikte eş seçiminde istenmeyen kişilik özelliklerini araştırınız.	➤ Yazılı ve görsel basından faydalanınız. ➤ Çevrenizden görüş alınız. ➤ İnternette araştırınız.
➤ İstenmeyen kişilik özelliklerinin neler olduğunu sıralayınız.	➤ Yaptığınız araştırmaların bilgilerinden yararlanınız.
➤ Kelime avı bulmaca tekniğinin özelliklerini araştırınız.	➤ İlgili kitap, dergi vb. yayınlardan yararlanınız. ➤ Süreli yayınlardan yararlanınız.
➤ Evlilikte eş seçiminde istenmeyen kişilik özelliklerini sağdan sola ve soldan sağa yazarak listeleiniz.	➤ Hangi kişilik özelliğini nasıl yerleştireceğinize karar vererek listeleiniz.
➤ Evlilikte eş seçiminde istenmeyen kişilik özelliklerini yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya yazarak listeleiniz.	➤ Hangi kişilik özelliğini nasıl yerleştireceğinize karar vererek listeleiniz.
➤ Evlilikte eş seçiminde istenmeyen kişilik özelliklerini çapraz olarak yazıp listeleiniz.	➤ Hangi kişilik özelliğini nasıl yerleştireceğinize karar vererek listeleiniz.
➤ Yaptığınız listeleri birbiri ile ilişkilendirerek kontrol ediniz.	➤ Hazırladığınız listelerin birbiri ile ilişkilerini kurarak nereye hangi kişilik özelliğini yazacağınıza karar veriniz.
➤ Bulmacayı hazırlamak için gerekli tabloyu çiziniz.	➤ Kaç sütuna ve kaç satıra ihtiyacınız olduğuna karar vererek oluşturacağımız tablonun büyüklüğünü ve şeklini belirleyiniz.
➤ Eş seçiminde istenmeyen kişilik özelliklerini yaptığınız tabloya teknikleri kullanarak yerleştiriniz.	➤ Sağdan sola, soldan sağa, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya ve çapraz olarak listelediğiniz kişilik özelliklerini yazarak tablonuzu oluşturunuz.
➤ Boş kalan kutucuklara harfler yazınız.	➤ Anlam oluşturmayacak şekilde yazmaya dikkat ediniz.
➤ Bulunmasını istediğiniz kelimeleri oluşturduğunuz tablonun üzerine yazınız.	➤ İstenmeyen kişilik özelliklerinin dışında şaşırtmak amacıyla başka kelimeler de yazınız. ➤ Öğrenme faaliyetinizin diğer konularından da yararlanarak kelime bulunuz.

➤ Yaptığımız çalışmayı kontrol ediniz.

➤ Hatalarınızı düzeltmek ve eksiklerinizin farkına varmak için hazırladığımız bulmacayı kendiniz çözünüz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Evlenecek kişilerin..... yönlerinin çok olması, evlilikte başarı şansını artırır.
2. Eş seçiminde bireylerin kendilerinde olmayan niteliklere sahip olan kişileri seçmelerinin evlilikte ..... artırır.
3. Geleneklere göre iki aile arasında evlilik ilişkisini başlatan..... ilişkisinin topluma ilan edilmesidir.
4. Her birey içinde doğup büyüdüğü, geliştiği.....koşulların bir ürünüdür.
5. Bireyler arasındaki.....artıkça olaylara bakış açısı kazandırmada, beklentilerde farklılıklar artmaktadır.
6. Yakın akrabaların evlenmesini engelleyici nedenler arasında.....önemli bir yer tutmaktadır.
7. Bireyin.....yaşam biçimini oluşturan başarı ya da başarısızlığında etkili olan faktördür.
8. Evlilik için uygun olmayan kişilik bozukluklarının başında .....kişiler gelmektedir.
9. Yaşın ilerlemesiyle.....değişmesi, evlilik kararı almayı olumsuz yönde etkilemektedir.
10. Evlenme.....bireyin, evlilik hayatının gereklerini yerine getirebilecek düzeye erişmesini ifade eder.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda gerekli ortam ve koşullar sağlandığında evlilik dönemlerini inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Evlilik dönemlerinin neler olduğunu araştırınız.
- Yaşadığımız yörenin evlilik törenlerinin gelenek ve göreneklerini araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. EVLİLİK DÖNEMLERİ

Berberliklerin kabul görmesi ve toplum tarafından onaylanması için bireylerin birlikteliklerini, evlilik kurallarıyla onaylatması gerekir. Bireyler yalnızlıktan kurtulmak, ekonomik koşullarını iyileştirmek, çocuk sahibi olmak, cinsel doyum sağlamak ve toplumsal yaşamın gerekliliği olarak evlilik kararı verirler. Bu kararın aşamaları, bireylerin yaşadıkları toplumun gelenek ve göreneklerine göre değişkenlik gösterir.

Resim 3.1: İlişkilerde akıl ve duygusallık dengesinin korunması

3.1. Nişanlılık

Bireylerin birlikteliklerinin gelecekte başarılı olarak devam edip etmeyeceği konusunda karar vermeleri için gerekli bir tanıma dönemidir. Geçiş dönemi olarak kabul edilen bu sürede çiftler, birbirine karşı objektif olmalıdır.

3.1.1. Nişanlılık Döneminin İşlevleri

Nişanlılık evlenmek için ciddi ve samimi bir karara ulaşıldığının duyurulması, eşlerin evlilik için ne derece uygun olduklarının son bir kez daha sınanması ve evlilik için plan yapılması gibi işlevler üstlenir.

➤ Nişanlılığın duyurulması

Nişanlılık, toplumumuzda yasal olduğu kadar gelenek ve göreneklere göre de herkes tarafından kabul edilen bir dönemdir. Çiftler kararlaştırılan biçimde düzenlemiş bir törenle nişanlandıklarını yakın akraba, arkadaş ve çevrelerine duyururlar. Nişanlılık, evlilik için ciddi bir adımdır.

Resim 3.2: Evlilik için ciddi bir adım olan nişanlılık

➤ Uygunluğun sınanması

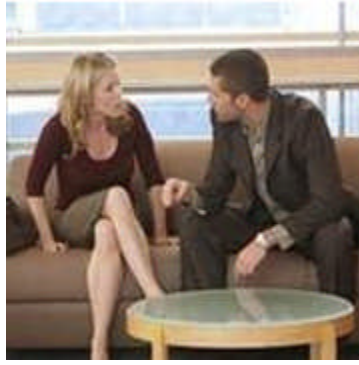
Nişanlanmadan önce çiftler, birbirini uzun süreden beri tanışmalar bile nişanlılık, evlilik kararı alan çiftler için yeni ve sorumluluk yüklü bir dönemdir. Hangi açıdan bakılırsa bakılırsa nişanlılık, geleceğin eşlerine ciddi biçimde birbirini inceleme ve evlilik için uygun olup olmadığını saptama olanağı vermektedir. Ayrıca birbirinin değerleri, standartları, gelenekleri, göreneklere ve alışkanlıklarını öğrenirler. Evliliği sağlam temeller üzerine kurma işlevine katkısı olan bir dönemdir.

Resim 3.3: Nişanlılık, evlilik kararı için sorumluluk yüklü bir dönem

➤ **Evlilik için plan yapma**

Evlilik yaşamı planlanırken eşlerin nerde ve nasıl bir yaşam sürdürecekleri, hangi eşyaların nasıl alınacağı, maddi olanakların neler olduğu ve bunların kullanımı ile ilgili planlamalar yapılmalıdır. Evlilik için nasıl bir tören yapılacağı, kimlerin davet edileceği, balayına gidilip gidilmeyeceği, gidilecek ise nereye ve ne kadar süre kalınacağına kararlaştırılması gerekir. İki tarafın yakınlarına karşı bağımlılıkları, akraba ilişkileri, çocuk isteyip istemedikleri vb. konuların açıkça konuşulması yaşanabilecek problemlerin önlenmesi ve çözüm yollarının gerçekçi olmasında katkı sağlar.

Resim 3.4: Problemleri önlemek için gerekli olan planlamayı yapma

3.1.2. Nişanlılık Süresi

Nişanlılık süresi, çeşitli etkenlere bağlı bir karar olduğundan kesin bir zaman biriminden söz etmek güçtür. Nişanlılar evlenecekleri zamanı kararlaştırırken kendilerinin ve ailelerinin imkânlarını, koşullarını değerlendirmelidirler. Bu süreç içerisinde bireyler, geçmiş yaşamlarına ait ilişki ve olayları dürüstçe itiraf etmeli, kuşkulara ve güvensizliğe neden olabilecek durumların ortaya çıkmasını engellemelidirler. Nişanlılık süresi, çiftlere mutlu bir evliliğin kurulabileceği ya da kurulamayacağı konusunda karara varma olanağı verecek kadar uzun olmalıdır.

3.2. Evlenme Töreni ve Balayı

Evlilik, toplumsal kurallar ve yasaların öngördüğü biçimde bir erkekle bir kadının yaşamlarını birleştirmesidir. Yaşam boyu birlikte yaşamayı amaçlayan birlikteliklerde ilişkilerin düzenli, uyumlu ve dengeli olması evlilik kararının doğru verilmesiyle ilişkilidir. Bu ilişkilerin düzenlenmesinde bireylerin yaşadıkları toplumun ilgili yasaları, kuralları ve gelenekleri belirleyicidir.

3.2.1. Evlenmenin Yasal Yönü

Evlilik, Türk Medeni yasasına göre karşı cinsten iki insanın hukuken geçerli sayılan hayat ortaklığıdır. Yasa bu hayat ortaklığına, karı kocanın kurduğu bu küçük topluluğa “evlilik birliği” demektedir. Evlilik birliğine çocuğun katılmasıyla birlik “aile birliği” adını

alır. Aile birliği, evlilik bağının kurulmasını öngörmektedir. Bir kadınla bir erkeğin arasında yasaların düzenlediği ve kabul ettiği yaşama birliğine “evlilik bağı” denir.

Resim 3.5: Evlilikte resmi nikâh için de halkına örnek olan Atatürk

Evlenme hakkı, kişilerin sahip olduğu temel özgürlüklerden birisidir. Ancak toplumun devamı ve sağlığı açısından yasalar, bazı durumlarda evlenme özgürlüğünü sınırlamışlardır.

- Evlenme yaşı yasalarca belirlenmiştir. Normal koşullarda 18 yaş her iki cinsten kişiler için de evlenme yaşı olarak kabul edilmiştir.
- Evlenmenin resmî memur aracılığıyla resmî kayda geçmesini zorunlu kılar.
- Nişanlılık döneminin fonksiyonlarını belirler ve bu dönemde eşlerin evlilikleriyle ilgili yapacaklarını düşünmelerine olanak hazırlar.
- Evliliğin ilan edilmesini zorunlu kılmakla çevrenin dikkatini çeker; evliliği yanlış uygulamalar ve tehlikelerden korur.
- Evliliğe açıklık ilkesini getirmekle zor kullanılarak yapılan evlilikleri önlemeye çalışır.
- Gizli evlilikleri yasaklamak suretiyle yasalara aykırı evlilikleri engeller ve babasız çocuk sorununu çözümler.
- Sağlık yönünden uygun olmayan kişilerin evlenmesine izin vermez.

3.2.2. Evlenme Töreninin Planlanması

Evlenme törenleri evliliğin ilanıdır. Böylece toplumca geçerli bir birliğin doğduğu kabul ve ilan edilir. Evlenme törenleri evliliğin yasal yönden tanınmasını sağlar, eşlere yeni bir statü kazandırır. Toplumca tanınıp kabul görmelerini mümkün kılar, onlara yeni sorumluluklar ve yeni psikolojik destek sağlar.

Evlenmeye karar veren eşler, düğün törenlerine kadar olan devreyi planlamalıdır. Bu sayede her iki tarafın anne baba ve yakınlarının evliliklerini benimsemeleri ve hazırlıklara

katılmaları sağlanmış olur. Tarih saptanırken dđđün için en uygun yıl, mevsim, ay ve gün dikkate alınarak her iki tarafın yakınlarının ve eş adaylarının uygun zamanları belirlenmelidir. Ayrıca dđđnn nerede ve nasıl yapılacağı da dşnlmelidir.

Resim 3.6: Evliliğin ilanı olan evlenme törenleri

3.2.3. Balayı

Evli çiftlerin ilk defa toplumsal kurallar ve yasalar açısından geçerli olan birlikteliklerini kutladıkları devrenin başlangıcıdır. Balayı çiftlere, beraber yaşamaya başladıkları ilk günlerini gerilimden ve kontrolden uzak, rahat ve baş başa geçirme olanağı verir. Bu dönem, yeni evli çiftlerin fiziki uyum sağlamak için gösterdikleri gayreti destekleyici, yakınlık ve gizliliği sağlayıcı nitelikte olmalıdır. Balayı, eşlerin mali gleriyle dengeli planlanmalıdır.

Bu dönem, bir başlangıç olduğundan her şeyin yeterince başarılı olması beklenilmemelidir. Bu nedenle balayının bu başarıyı mümkün olduğu kadar en yükseğe çıkarıcı nitelikte olması, uyumlu ve mutlu birliktelik için gereklidir.

Resim 3.7: Balayı, çiftlerin her şeyden uzak baş başa geçirdikleri ilk zamanlar

Balayı planlanırken göz önünde bulundurulması gereken hususlar:

- Balayı için seçilen yer, iki birey için de yeni olmalıdır.
- Balayı için mutlaka bir seyahate çıkmak gerekli değildir.
- Balayı süresince aşırı yorgunluğa neden olacak ölçüde etkinlikler planlanmamalıdır. Aşırı yorgunluğun, insan ilişkilerinde uyumsuzluğa neden olduğu unutulmamalıdır.
- Acelecilikten kaçınılmalı; baş başa konuşacak, yürüyecek ve anlaşma olanağı bulacak etkinlikler planlanmalıdır.
- Psikolojik doyum, biyolojik doyumdan önce gelmeli ve eşler zamansız ilişkiye zorlanmamalıdır.

Balayı, nişanlılık ve evlilik arasında bir geçiş özelliği taşımaktadır. Ne kadar iyi planlanır, kurulur ve yürütülürse evlilik o kadar sağlam temellere oturur.

Resim 3.8: Evlilik birliğinin simgesi alyans

3.3. Evlilikte Uyum ve Dayanışma

Evlilikte uyum, eşlerin karşılıklı ihtiyaçlarını doyurucu biçimde beraberliklerini devam ettirebilmelerini ifade eder. İlgili kararları birlikte alabilen, geleceklerini birlikte planlayabilen, kaynaklarını birlikteliklerinin amaçları doğrultusunda kullanabilen çiftler uyumu daha kolay sağlamaktadırlar.

Resim 3.9: Eşlerin karşılıklı ihtiyaçlarının doyurulmasının uyum için önemi

3.3.1. Evlilikte Uyum

Uyum, uzlaşma ve denge hâlidir. Dengenin durağan olması mümkün değildir, artar ya da azalır. Yaşam, bu uyumu sağlamaya yönelik bir süreçtir. Uyumlu kişi, kendisi ve çevresi için yararlı olacak biçimde tepkide bulunabilme yeteneği olan ve bu yeteneği eyleme dönüştürebilen, diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilen, toplumsal rollerini yerine getirebilen, sorunlarla başa çıkabilen, çevresini gerçekçi biçimde değerlendirebilen üretici ve yaratıcı kişidir. Uyumsuz kişi ise bunu başaramayandır.

3.3.2. Evlilikteki İhtiyaçların Uyuma Etkisi

Evlilikte temel kural eşlerin biyolojik, sosyal ve psikolojik güdülerinin doyurulmasıdır. Kadın ve erkeğin beraberliği, bu ihtiyaçların karşılanmasına dayanır.

➤ Biyolojik ihtiyaçlar

Cinsel güdünün doyurulması, evliliğin temel işlevlerinden biridir. Eşlerin cinsel yönden uyum içinde olması, birbirinin cinsel istek ve beklentilerini karşılaması önemlidir. Eşlerin bu yönden uyum içinde olması, evliliğin mutlu sürmesi için gereklidir.

➤ Sosyal ihtiyaçlar

Eşlerin kendilerini güven, koruma ve dayanışma içinde hissetmeleri; geleceğe güvenle bakabilmeleri, birbirinden onur ve kıvanç duymaları, yalnız olmadıklarını bilmeleri ve ortak bir amaca yönelmeleri sosyal ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. Evlilikte uyum, bu ihtiyaçların doyurulması ile mümkündür.

➤ Psikolojik ihtiyaçlar

Eşler birbirini koşulsuz sevebildiğinde, birlikte olmaktan haz duyduğunda, kederlerini paylaşabildiğinde; sevmek, beğenilmek ve paylaşmak ihtiyacını karşılarlar.

Evlilikte eşlerin paylaşmayı bilmeleri ve birbirinin ihtiyaçlarını karşılama çabası içinde olmaları, uyumun yanında dayanışmayı da pekiştirir.

3.3.3. Evlilikte Uyumsuzluk Nedenleri

İlişkilerin devamlı çatışma ortamında devam ettiği bir evlilik, uyumsuz olarak kabul edilir. Çatışmanın her evlilik birlikteliğinde olması normaldir. Önemli olan şiddete dönüşmemesi, alışkanlık hâline gelmemesi için önlem almaktır. Çatışmanın nedenlerini tespit etmek ve ortadan kaldırmak için çaba sarf etmek gerekir.

Resim 3.10: Her evlilikte çatışmanın olması

Eşler, çeşitli konularda çıkan çatışma nedenlerini ararken birbirini tanıma fırsatı da bulabilirler. Uyumsuz evliliğin en büyük zararı mutsuz, başarısız, sağlıksız ve problemlili bireylerin ortaya çıkmasına neden olmasıdır.

➤ **Eşlerin birbirine karşı sevgi, saygı ve güvenini kaybetmesine yol açan nedenler**

- Eşler arasındaki yaş, din, ırk farklılıkları
- Kadının çalışma hayatında yer alması
- Eşlerin ev yönetimi konusunda bilgi ve becerilerinin yetersizliği
- Gelir idaresi konusunda farklı görüşler
- Ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmemesi
- Eşlerin birbirinin akrabaları ile olan ilişkilerinin biçimi
- Eşlerin çocuk sahibi olma konusundaki görüş farkı
- Eşler arasındaki sevgisizlik, güvensizlik ve saygısızlık
- Cinsel yaşamda düzensizlik

3.3.4. Evlilikte Dayanışmayı Destekleyen Faktörler

Dayanışma bireylerin kendilerini güven içerisinde, huzurlu ve mutlu hissetmeleri, karşılaştıkları sorunlarda yalnız olmadıklarının farkında olmalarıdır. Dayanışmanın ön koşulu paylaşmadır. Bireylerin umut ve beklentilerinin karşılanması, dayanışmanın oluşması ve sürdürülmesinde en önemli etkenlerden biridir. Evliliğin ilk yılları, dayanışmanın kurulması ve gelişmesi açısından önemlidir.

Resim 3.11: Eşlerin güçlü dayanışması ile devam eden başarılı evlilikler

- **Dayanışmayı destekleyen faktörler**
  - Ev ve aile ile ilgili kararları ortak almak
  - Birbirinin hak ve özgürlüklerine saygılı olmak
  - Kaynakları ortak amaçlar için kullanmak
  - Sorumlulukları paylaşmak
  - Sağlıklı insan ilişkileri kurmak
  - Yapıcı ve yaratıcı olmak
  - Akraba, arkadaş vb. ilişkileri dengelemek
  - Özverili çalışmak
  - Objektif olmak

3.3.5. Evlilikte Dayanışmayı Engelleyen Faktörler

Dayanışmayı engelleyen faktörler kişisel özelliklere, evlilik birlikteliğinin yapısına, çevre ile ilişkilerin biçimine göre değişebilir. Herhangi bir olay, evlilik birlikteliğinin birisinde olağan karşılanırken diğerinde dayanışmayı engelleyen bir faktör olabilir.

- **Dayanışmayı engelleyen faktörler**
  - Eşlerin birbirine güvenmemesi
  - Eşlerden birinin veya her ikisinin bağımsızlığına aşırı düşkün olması

- Evlilik birlikteliğine çocukların katılması ile eşlerin, özellikle kadının sorumluluklarının artması
- Meslekleri gereği eşlerin belli sürelerle evden uzak olması
- Eşlerin sorunlara karşı hoşgörülü olmaması
- Sorunlar karşısında devamlı karşısındakini suçlayan bir tavırda olunması

3.4. Evlilikte Sorun Yaratan Konular

Evliliklerde uyumsuzluk yaratan, dayanışmayı engelleyen durumlar zamanla sorun yaratan konular hâline gelir.

Resim 3.12: Sorunların iyi analiz edilerek çözümün kolaylaştırılması

3.4.1. Otorite Sorunu

Sosyal bir kurum olan evlilik birlikteliğinin yönetimi, diğer kurumlara göre farklılık göstermektedir. İlişkiler, yazılı kesin kurallara bağlı değildir. Otorite, başkalarının davranışlarına yön verecek kararları verme gücüdür. Evliliklerde otoritenin kimde olacağını belirleyen en önemli nokta, eşlerin bilgi ve beceri birikimleridir. Evlilik birlikteliğinde otorite, her konuda herkese her istediğini yaptırabilme gücü olarak kabul edilmemelidir.

Resim 3.13: Çatışma nedeni olan otoriteyi kullanma

3.4.2. Ekonomik Sorunlar

Ailede dayanışmanın ya da çatışmanın temel nedenlerinden birisi, paranın yönetimidir. Eşlerin her ikisi ya da birinin gelir gider dengesi ve yaşam standardı konusunda yetersiz ya da gerçekçi olmayan bilgi ve anlayışa sahip olması; giderle ilgili planlama,

uygulama ve değerlendirme işleminin kim tarafından ve nasıl yönetileceğinin belirsizliği sorun yaratmaktadır. Eşlerin bu sorulara yanıt bularak karara varmaları, sorunun çözümü için gereklidir.

3.4.3. Cinsel Sorunlar

Cinsel yaşam, hukukun ve toplumun aile kurumunda eşlere tanıdığı beraberliğin sonucu doğal bir etkileşimdir. Bu konuda sorun çıkmaması için eşlerin doğru bilgilerle eğitilmesi, ilişkilerin karşılıklı doyum sağlanacak biçimde düzenlenmesi gerekir. Sorunların ertelenmeden konuşulması, tanımlanması ilişkilerin sağlıklı yürütülmesinde etkilidir. Çözümü bulunamayan sorunlarda uzmanlara başvurulmalıdır.

Resim 3.14: İlişkilerin sağlıklı yürütülmesinde sorunların ertelenmeden konuşulmasının önemi

3.4.4. Akraba Sorunları

Eşlerin kendi akrabaları (anne, baba, kardeş), eşinin akrabaları (kayınvalide, kayınpeder) çeşitli nedenlerle bir araya gelir. Bu ilişkilerin biçimi, zaman zaman ailede sorunlar yaratabilir. Eşlerden her biri kendi akrabalarını, eşinin akrabalarından daha üstün tutup ayrıcalıklı davranabilir. Eşinden de kendi ailesine her zaman sevgi ve saygı göstermesini isteyebilir. Akrabalar ile eş arasındaki dengeyi sağlamak ve sorunları tarafsız değerlendirmek çıkabilecek çatışmaları önleyebilir.

3.4.5. Sorumluluk ve İş Bölümü Sorunları

Evlilik birlikteliğinde sorumlulukların neler olduğunu ve kimler tarafından yapılacağını belirlemek, iş bölümü yapmayı gerektirir. Bireylerin bilgi, beceri, ilgi ve istekleri doğrultusunda iş bölümü yapmak çıkabilecek sorunları azaltır. İş bölümü yapılırken bireylerin ev dışındaki faaliyetleri de dikkate alınmalıdır.

Resim 3.15: İş bölümü yapılarak eşlerin birbirine zaman ayırması

3.4.6. Sorunların Çözümü

Evlilikte zaman zaman bazı sorunların yaşanması normaldir. Sorunların büyümeden çözülmesi için bireylerin özeleştiride bulunmaları, fedakârlık yapmaları, objektif davranmaları, karşısındakini dinlemeleri ve benzer sorunların tekrar yaşanmaması için önlemler almaları gereklidir. Sorunların çözümü için gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlardan yardım alınmalıdır.

3.5. Evlilikte Bunalım

Bireyin beklenmedik bir zamanda istenmedik bir olayla karşılaşması, kendisini yetersiz hissetmesi, karşılaştığı problemleri kendi gücüyle çözemeyeceğine inanması bunalımlı bir dönem yaşadığının işareti olarak kabul edilir. Evliliklerde bunalım ise sorunların çözülemeyecek derecede yoğunlaşması, bireylerin fiziksel ve duygusal sağlığını bozacak duruma gelmesi şeklinde açıklanmaktadır.

Resim 3.16: Sorunların çözülemeyecek derecede yoğunlaşması ve ilişkilere zarar vermesi

3.5.1. Evlilikte Bunalıma Neden Olan Durumlar

Sorunların bireyler tarafından reddedilmesi ve kabul edilmesi de bireylerin sorunlara bakış açısına bağlıdır. Bazıları problemden söz etmeyi zayıflık sayarken, bazıları da problemi kabullenip çözüm yolunu araştırmayı seçebilir.

Resim 3.17: Problem çözmeye bakış açısının önemi

Bunalıma neden olan durumlar:

- Doğal afetler sonucu ortaya çıkan kayıplar
- Uzun süreli ayrılıklar
- Tedavisi mümkün olmayan veya bulaşıcı hastalıklar
- Büyük miktarlarda borçlanma veya iflas etme
- İşsizlik ve parasızlık
- Alkol, uyuşturucu madde ve kumar bağımlılığı
- Çocuk sahibi olamama
- Eşlerden birinin ölümü
- Cinsel uyumsuzluklar
- Fiziksel ya da zihinsel anormallikleri bulunan çocuk sahibi olma
- Yaşlılığa geçiş dönemi

Bunalım yaratan konuları çözüme kavuşturmak için sebeplerin iyice irdelenmesi, bazı sorunların doğal kabul edilmesi (ölüm, hastalık, kaza), yardım alınabilecek kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması gerektirmektedir.

3.5.2. Evliliğin Çözülme Nedenleri

Evliliğin çözülmesi, herhangi bir nedenle eşlerin birbirinden ayrılarak evlilik birliğinin sona ermesidir.

Resim 3.18: Küçük problemlerin çözümleri ertelendikçe aşılması zor engellerin evlilikte çözülmeyi hızlandırması

- **Doğal gelişmelerin sonucu olan çözümler:** Eşlerden herhangi birinin ölümünden dolayı evliliğin bitişi, doğal bir gelişmenin sürecidir. Eşlerden birinin evlilik birliğini yürütemeyeceğini anladığında karşılıklı olarak ayrılmaları da doğal çözümler olarak kabul edilmektedir.
- **Davranış biçimindeki dengesizliklerin sonucu olan çözümler:** Bireylerin hayatlarındaki dengesizlikler, hayata uyumunu zorlaştırır. Eşlerden birinin evlilik birliğini zedeleyecek ve eşine zarar verebilecek davranışları, hırçınlık kıskançlık gibi ruhsal dengesizlikleri, gereksiz harcamalar yapması, birbirinin hak ve özgürlüklerine saygı göstermemeleri gibi durumlar çözümlenin hızlanmasına neden olur.

3.5.3. Boşanma

Dengeli ve uyumlu ilişki kuramayan evli çiftlerin, yasal yollarla evlilik ilişkilerine son verme hakları vardır. Boşanma da evlilik gibi sosyal ve yasal bir olaydır. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de istenen bir durum değildir. Boşanma oranının arttığı toplumlarda, tek ebeveynli aile sayısı artarak çocuk ve gençlerin sağlıklı ortamda büyümeleri, dengeli ilişkiler kurmaları, mensup olduğu toplumun değer yargılarını benimsemeleri zorlaşmaktadır. Bu durum, nesilden nesile aktarılması gereken değerlerin iletilmesi ve sürdürülmesinde sorunlara yol açmaktadır.

Boşanma ile ilgili yasalar, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Toplumsal hayatı yeniden düzenleme ihtiyacı, boşanma ile ilgili yasal düzenlemelerde de zaman zaman değişiklikler yapma gereğini ortaya çıkarmaktadır.

- **Türk Medeni Kanununa göre boşanma nedenleri**

Türk Medeni Kanununun ilgili 161 ve 166. maddelerinde boşanma ile ilgili sebepler açıklanmıştır:

- Zina

- Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış
- Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme
- Terk etme
- Akıl hastalığı
- Evlilik birliğinin sarsılması

Resim 3.19: Boşanmanın da sosyal ve yasal bir olay olması tıpkı evlilik gibi

Boşanma, her bireyde sonuçları farklı etkiler yaratmaktadır. Bu sürecin sonunda eşlerden her biri çocukların velayetinin belirlenmesi, yeni sosyal faaliyetlere katılma güçlüğü, kendi kendine yetememe endişesi, güvensizlik, yalnızlık gibi sosyal ve psikolojik sorunların çözümünü aramak zorunda kalmaktadır. Sorunların çözümünde ilgili kurum ve kuruluşlardan destek hizmeti almak bireylerin yeni hayatlarına uyum sürecini kolaylaştırır.

EVLİLİK AĞACI

Yeni-evli-bir-çift-var-dı. Evliliklerinin-daha-ilk-aylarında, bu-işin-
hiç-de-hayal-ettikleri-gibi-olmadığını-anlayıvermişlerdi.¶

¶
Ashnda-birbirini-sevmiyor-değillerdi. Son-zamanlarda-o-kadar-
sık-olmasa-da-evlenme-den-önce-sık-sık-birbirini-çok-
sevdiklerine-dair-ne-kadar-da-dil-dökmüşlerdi.¶

¶
Ama-şimdilerde-küçük-bir-söz, u-fak-bir-hadise-aralarında-orta-
çaplı-bir-kavganın-çıkmasına-yeti-yordu.¶

¶
Birakşam-oturup-ilişkilerini-gözden-geçirmeye-karar-verdiler. Her-
ikisi-de-boşanmayı-isteme-mekle-beraber-işlerin-böyle-
gitme-yeceğinin-farkındaydılar.¶

¶
Erkek, "Akluma-bir-fikir-geldi." dedi. "Bahçe-ye-bir-ağaç-
dikelim-ve-bu-ağaç-üç-ay-içinde-kurursa-boşanalım. Kurumaz-
ve-büyürse-bunu-bir-daha-aklmuzdan-geçirme-yelim. Bu-süre-
içinde-de-ayrı-ayrı-odalarda-kalalım."¶

¶
Bu-ilginç-fikir-hanımının-da-hoşuna-gitti. Ertesi-gün-gidip-bir-
me-yve-fidanı-aldılar-ve-birlikte-bahçe-ye-diktiler. Aradan-bir-ay-
geçti. Bir-gece-bahçe-de-karşılaştılar. Her-ikisinin-de-elinde-içi-
su-dolu-birer-bidon-var-dı.¶

¶

UYGULAMA FAALİYETİ

Yörenizde evlilik töreni ile ilgili gelenek ve görenekleri gösteren el broşürü hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Bir toplum için gelenek ve göreneklerin önemini araştırınız.	➤ Yazılı ve görsel basından yararlanınız. ➤ İnternette bilgi toplayınız.
➤ Yörenizin gelenek ve göreneklerini araştırınız.	➤ Büyüklerinizden bilgi alınız. ➤ Kültür müdürlükleri ve müzelerden bilgi alınız. ➤ Turizm il müdürlüklerinden bilgi alınız.
➤ Yörenizde uygulanmakta olan evlilik yaklaşımlarını araştırınız.	➤ Görücü usulü evlilik yaklaşımı ve flört yaklaşımından hangisinin daha yaygın olduğunu yakın çevrenizden öğreniniz. ➤ Uygulanmakta olan başka evlilik yaklaşımları varsa yakın çevrenizden öğreniniz.
➤ Görücü gönderme ile ilgili gelenekleriniz ve görenekleriniz hakkında bilgi toplayınız.	➤ Görücü gönderme ile ilgili gelenekleriniz ve göreneklerinizin işleme sürecini yakın çevrenizden öğreniniz.
➤ Kız isteme süreci hakkında bilgi toplayınız.	➤ Kız isteme sırasında söylenen sözleri, götürülen hediyeleri ve yapılan diğer uygulamaları yakın çevrenizden öğreniniz. ➤ Gerçekleşen bir kız isteme törenini gözlemleyip resimleyiniz.
➤ Nişan töreni ile ilgili gelenekleriniz ve görenekleriniz hakkında bilgi toplayınız.	➤ Yörenizde nişanı hangi ailenin ve nasıl yapması gerektiğini yakın çevrenizden öğreniniz. ➤ Gerçekleşen bir nişan törenini gözlemleyip resimleyiniz.
➤ Evlilik planlaması ile ilgili gelenek ve görenekleriniz hakkında bilgi toplayınız.	➤ Yeni evlenecek bireylerin evlenme sürecini, düğün harcamalarını, eşyaların teminini vb. konuların nasıl yapıldığını yakın çevrenizden öğreniniz.
➤ Kına gecesi ile ilgili gelenek ve görenekleriniz hakkında bilgi toplayınız.	➤ Giyilen kıyafetler, kına yakılırken söylenen maniler, türküler, ağıtlar, verilen hediyeler vb. ni yakın çevrenizden öğreniniz. ➤ Gerçekleşen bir kına gecesi törenini

	gözlemleyip resimleyiniz.
➤ Evlenme törenleriniz hakkında bilgi toplayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evlenme törenlerinizin nasıl yapıldığını, düğün yemeklerini, törenden sonra yapılan uygulamaları yakın çevrenizden öğreniniz. ➤ Gerçekleşen bir evlenme törenini gözlemleyip resimlendiriniz.
➤ Elde ettiğiniz tüm bilgileri sıraya koyunuz.	➤ Yazıları, yaptığınız konuşmaları, resimleri vb. çalışmalarını sınıflandırınız.
➤ Nasıl bir broşür hazırlamak istediğinize karar veriniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Şeklini belirleyiniz. ➤ İçeriği ile ilgili resimleri nasıl yerleştireceğinize karar veriniz. ➤ Kullanacağınız materyalleri belirleyiniz.
➤ Broşür hazırlamak için gerekli araç ve gereçleri temin ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evinizdeki artık materyalleri kullanınız. ➤ Yörenize ait diğer özelliklerle destekleyiniz.
➤ Broşürünüzün kompozisyonunu belirleyiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yörenizin coğrafi özelliklerine uyum sağlamasına dikkat ediniz. ➤ Evlilik dönemlerinin gerçekleşme sırasına dikkat ediniz. ➤ Bilgilerinizi resimlerle destekleyerek ilişkilendiriniz.
➤ Broşürünüzün son kontrollerini yaparak hazır hâle getiriniz.	➤ Yörenizin evlenme dönemleri ile ilgili gelenek ve göreneklerini hiç bilmeyen bir kişinin fikir edinip edinemeyeceğini değerlendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Beraberliklerin kabul görmesi ve toplum tarafından onaylanması için bireylerin birlikteliklerini..... kurallarıyla onaylatması gerekir.
2. Geçiş dönemi olarak kabul edilen .....süresinde çiftler, birbirine karşı objektif olmalıdır.
3. Nişanlılık .....çeşitli etkenlere bağlı bir karar olduğundan kesin bir zaman biriminden söz etmek güçtür.
4. İlişkilerin düzenlenmesinde bireylerin yaşadıkları toplumun ilgili .....kuralları ve .....belirleyicidir.
5. Bir kadınla bir erkeğin arasında yasaların düzenlediği ve kabul ettiği yaşama birliğine .....denir.
6. ....kişilerin sahip olduğu temel özgürlüklerden birisidir.
7. Evli çiftlerin ilk defa toplumsal kurallar ve yasalar açısından geçerli olan birlikteliklerini kutladıkları devrenin başlangıcı .....dır.
8. Eşlerin karşılıklı ihtiyaçlarını doyurucu biçimde beraberliklerini devam ettirebilmeleri ..... ifade eder.
9. Evlilikte temel kural eşlerin....., ...ve .....güdülerin doyurulmasıdır.
10. İlişkilerin devamlı .....ortamında devam ettiği bir evlilik uyumsuz olarak kabul edilir.
11. ....ön koşulu paylaşmadır.
12. Dayanışmayı engelleyen faktörler kişisel özelliklere, ... , ... , çevre ile ilişkilerin biçimine göre değişebilir.
13. Başkalarının davranışlarına yön verecek kararları verme gücü .....olarak adlandırılır.
14. Ailede dayanışmanın ya da çatışmanın temel nedenlerinden birisi de.....yönetimidir.

15. ...., hukukun ve toplumun aile kurumunda eşlere tanıdığı beraberliğin sonucu doğal bir etkileşimdir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Aile çevrenizde bulunan (anne baba, abla enişte, ağabey yenge, teyze enişte, hala enişte, amca yenge, dayı yenge vb.) büyüklerinize evliliklerinde birlikteliklerini simgeleyen ve evlilik dönemlerini hatırlatan bir anı defteri hazırlayarak sürpriz yapmaya karar verdiniz.

Aşağıdaki ölçütleri dikkate alarak bir anı defteri oluşturunuz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için Evet, kazanamadığınız için Hayır kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Düşündüğünüz anı defterini yapmak için gerekli araç gereçleri hazırladınız mı?		
2. Eşleriyle ilk nerede ve nasıl karşılaştıkları hakkında bilgi aldınız mı?		
3. Evlilik kararı verdikleri günü hatırlatacak anılarını öğrendiniz mi?		
4. İsteme töreni ile ilgili akıllarında kalan anılarını öğrendiniz mi?		
5. Söz törenleri ile ilgili resimlerini ve anılarını temin ettiniz mi?		
6. Nişan törenleri ile ilgili resimlerini ve anılarını temin ettiniz mi?		
7. Kına gecesi töreni ile ilgili resimlerini ve anılarını temin ettiniz mi?		
8. Evlilik törenleri ile ilgili resimlerini ve anılarını temin ettiniz mi?		
9. Evliliklerinde geçen yılların onlar için ne ifade ettiğini anlatan bilgileri öğrendiniz mi?		
10. Evlilik birlikteliklerindeki önemli günleri ve özel olayları öğrendiniz mi?		
11. Evlilik dönemlerinin gerçekleşme resimlerini sırasına göre anı defterinizin sayfalarına yerleştirdiniz mi?		
12. Öğrendiğiniz bilgileri ve anıları anı defterinizin sayfalarına yerleştirdiniz mi?		
13. Evliliklerinde geçen yılların onlar için ne ifade ettiğini anlatan		

anırları defterinize yerleştirdiniz mi?		
14. Evlilik birlikteliklerindeki önemli günleri ve özel olaylar ile ilgili anırları defterinize yerleştirdiniz mi?		
15. Defterinizi hediye paketi yaptınız mı?		
16. Hazırladığınız defteri nasıl vereceğinizi planladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Evlilik birlikteliğinde sorumlulukların neler olduğunu ve kimler tarafından yapılacağını belirlemek, ...yapmayı gerektirir.
2. Evlilikte sorunların çözümü için gerektiğinde ilgili.....ve.....yardım alınabilir.
3. Evlilikte sorunların bireyler tarafından reddedilmesi ve kabul edilmesi de bireylerin .....açısına bağlıdır.
4. Evliliğin .....herhangi bir nedenle eşlerin birbirinden ayrılarak evlilik birliğinin sona ermesidir.
5. Boşanma da evlilik gibi .....ve.....bir olaydır.
6. Türk Medeni kanununun ilgili.....-.....maddelerinde boşanma ile ilgili sebepler açıklanmıştır.
7. Kültürel mirasın genç nesillere aktarılması için gerekli güveni.....verir.
8. Bireyin çevresi ile olan ilişkileri.....olarak adlandırılır.
9. ....birbirinden farklı öğretileri vardır.
10. Evlilik kararını almada erkekler için.....sürecinin tamamlanmış olması önerilir.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

11. (...) Bireyler evlenecekleri kişide aradıkları özellikleri, asla evlenmek istemedikleri karakterleri, eş seçimi öncesi arkadaşlığın etkilendiği etmenler arasında değildir.
12. (...) Evlilik öncesi arkadaşlık, mümkün olabildiği ölçüler içinde özgür koşullarda olmalıdır.
13. (...) Herkese uygun ideal bir tip yoktur, ideal tip kişilere göre değişir.

14. (...) Akraba evliliklerinde genlerde var olan olumsuz niteliklerin güçlenerek çocuklara geçmesi söz konusudur.
15. (...) Boşanma ile ilgili yasalar, ülkeden ülkeye farklılık göstermemektedir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	D
8	Y
9	D
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	benzer
2	başarıyı
3	Söz kesme
4	sosyal ekonomik
5	yaş farkı
6	genetik
7	kişilik özelliği
8	aşırı bağımlı
9	beklentilerin
10	olgunluğu

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	evlilik
2	nişanlılık
3	süresi
4	yasaları, gelenekleri
5	evlilik bağı
6	evlenme hakkı
7	balayı
8	evlilikte uyumu
9	biyolojik, sosyal psikolojik
10	çatışma
11	dayanışmanın
12	evlilik birlikteliğinin yapısına
13	otorite
14	paranın
15	cinsel yaşam

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	iş bölümü
2	kurum - kuruluşlardan
3	sorunlara bakış
4	çözülmesi
5	sosyal - yasal
6	161-166.
7	törel olgunluk
8	sosyal olgunluk
9	dinlerin
10	askerlik
11	Y
12	D
13	D
14	D
15	Y

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- BİLEN Mürüvvet, **Sağlıklı İnsan İlişkileri**, 6. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, Ocak, 2004.
- GÜNGEN Yıldız, Şadan TOKYÜREK, Nedime ŞANLI, **Ev ve Ailede Yaşam Yönetimi**, 1. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, Ekim, 2002.
- ÖZGÜVEN İbrahim Ethem, **Ailede İletişim ve Yaşam**, Pegem Yayınları, Ankara, 2001.

KAYNAKÇA

- AYHAN Duygu, "**Eş Seçme Sürecini Etkileyen Etmenler**", Makale
- AYHAN Duygu, "**Eş Seçme Kuramları**", Makale
- BİLEN Mürüvvet, **Sağlıklı İnsan İlişkileri**, 6. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, Ocak, 2004.
- GÜNGEN Yıldız, Şadan TOKYÜREK, Nedime ŞANLI, **Ev ve Ailede Yaşam Yönetimi**, 1. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, Ekim, 2002.
- ÖZGÜVEN İbrahim Ethem, **Ailede İletişim ve Yaşam**, Pegem Yayınları, Ankara, 2001.
- SEÇKİN Nezahat, Ülker KAYHAN, **Aile Yapısı**, Etam AŞ Yayıncılık, Eskişehir, Temmuz, 1993.
- YÜNCÜ Fatma, **İnsan İlişkileri**, Yüncü Yayınları, Ankara, 1994.
- **Ev İdaresi 2. Sınıf**, Murat Açık Öğretim Yayınları, Ankara, 2008.
- **Türk Medeni Kanunu Maddeler: 161 – 166**, 2. Kitap, 1. Kısım, 2. Bölüm: Aile Hukuku - Evlilik Hukuku - Boşanma